

Wyrok z dnia 11 kwietnia 2001 r.

I PKN 351/00

Przewidziana w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 87, poz. 396) szczególna regulacja dla nauczycieli, którzy do dnia wejścia w życie tej ustawy nie zostali mianowani, a mają co najmniej 2 letni okres zatrudnienia, została ograniczona jedynie do zasad oceniania pracy nauczyciela przed mianowaniem. Przepis ten nie przewiduje żadnych wyłączeń w zakresie spełniania przez nauczyciela pozostałych wymagań do uzyskania mianowania, w szczególności w zakresie kwalifikacji zawodowych.

Przewodniczący SSN Katarzyna Goner, Sędziowie: SN Barbara Wagner, SA Herbert Szurgacz (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2001 r. sprawy z powództwa Krystyny K. przeciwko Zespołowi Szkół Ekonomicznych i [...] Liceum Ogólnokształcącemu w C. o nawiązanie stosunku pracy na podstawie mianowania, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 14 lutego 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Pozwem z dnia 6 lipca 1999 r. Krystyna K. domagała się nawiązania stosunku pracy na podstawie mianowania z Zespołem Szkół Ekonomicznych i [...] Liceum Ogólnokształcącym w C. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Chełmie wyrokiem z dnia 28 września 1999 r. oddalił powództwo. Sąd Rejonowy ustalił, że powódka została zatrudniona u strony pozwanej - w Zespole Szkół Ekonomicznych i [...] Liceum Ogólnokształcącym w C. od 1 września 1993 r. jako nauczyciel, początkowo na podstawie umowy o pracę na czas określony w wymiarze 17/18 etatu, następnie na podstawie umowy o pracę na czas nie określony w pełnym wymiarze czasu pracy. W chwili

podjęcia pracy powódka posiadała ukończone studia wyższe na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu w L. i stopień doktora nauk prawnych. W dniu 20 maja 1999 r. powódka uzyskała świadectwo kwalifikacji pedagogicznych. W okresie zatrudnienia w pozwanej Szkole powódka była dwukrotnie oceniana (21 stycznia 1997 r. i 1 czerwca 1998 r.) i za każdym razem uzyskała ocenę szczególnie wyróżniającą. W dniu 23 czerwca 1999 r. powódka zwróciła się do Dyrektora Zespołu Szkół Ekonomicznych z wnioskiem o mianowanie jej na stanowisko w pozwanej Szkole, lecz otrzymała odpowiedź odmowną.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1992 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.), stosunek pracy z nauczycielem nawiązuje się przez mianowanie: 1) jeżeli posiada obywatelstwo polskie, 2) posiada pełną zdolność do czynności prawnych, 3) korzysta z praw publicznych, 4) nie toczy się przeciwko niemu postępowanie karne lub o ubezwłasnowolnienie, 5) posiada wymagane kwalifikacje do zajmowania danego stanowiska, 6) może być zatrudniony w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony, 7) bezpośrednio przed mianowaniem wykonywał nieprzerwanie, zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami pracę pedagogiczną w szkole w pełnym wymiarze zajęć co najmniej przez 3 lata i w tym okresie uzyskał dwie oceny co najmniej wyróżniające, na zasadach i w trybie określonym w art. 6a, lub bezpośrednio przed mianowaniem wykonywał nieprzerwanie, zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami pracę pedagogiczną w szkole w pełnym wymiarze zajęć przez 4 lata pracy i na koniec czwartego roku pracy uzyskał co najmniej ocenę dobrą albo bezpośrednio przed mianowaniem wykonywał nieprzerwanie jako nauczyciel akademicki pracę dydaktyczną w szkole wyższej co najmniej przez 3 lata i uzyskał ocenę pozytywną w tym zakresie.

Zdaniem Sądu powódka, spełniając przewidziane art. 10 ust. 2 pkt 1-6 ustawy Karta Nauczyciela wymagania do nawiązania stosunku pracy z nauczycielem przez mianowanie - nie spełnia przewidzianego w pkt. 7 tego przepisu wymagania wykonywania bezpośrednio przed mianowaniem nieprzerwanie, zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami pracy pedagogicznej w szkole w pełnym wymiarze zajęć co najmniej przez 3 lata. Pojęcie wykonywania pracy „zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami” należy rozumieć w znaczeniu, jakie nadaje mu art. 9 ust. 1 Karty, zamieszczony w rozdziale pt. Wymagania kwalifikacyjne. Według tego przepisu stanowisko nauczyciela może zajmować osoba, która między innymi posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nau-

czycieli i podejmuje pracę na stanowisku, dla którego są to wystarczające kwalifikacje. Powódka uzyskała kwalifikacje pedagogiczne 20 maja 1999 r.

W apelacji od powyższego wyroku powódka wniosła o jego zmianę i nakazanie stronie pozwanej mianowania na stanowisko. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 14 lutego 2000 r. oddalił apelację. Sąd Okręgowy podzielił w pełni ustalenia faktyczne i pogląd prawny Sądu Rejonowego.

W kasacji powódka zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie art. 10 ust. 2 pkt 7 ustawy Karta Nauczyciela, a także art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy Karta Nauczyciela. Zdaniem skarżącej w Karcie Nauczyciela kwalifikacje są łączone bądź to z osobą (nauczyciela), bądź też z zajmowanym stanowiskiem. W przypadku wymagań do mianowana pojęcie wykonywania pracy pedagogicznej „zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami” odnosi się do zajmowanego stanowiska i wykonywania na nim pracy dydaktycznej, wychowawczej lub opiekuńczej. Skarżąca wniosła o „uchylenie zaskarżonego wyroku i wydanie wyroku co do istoty sprawy” lub o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie zawiera usprawiedliwionych podstaw. Obydwa zawarte w kasacji zarzuty naruszenia prawa materialnego nie są zasadne. Przewidziany art. 10 ust. 2 pkt 7 ustawy Karta Nauczyciela wymóg, by bezpośrednio przed mianowaniem nauczyciel wykonywał nieprzerwanie, zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami, pracę pedagogiczną w szkole w pełnym wymiarze zajęć co najmniej przez 3 lata, należy rozumieć jako wykonywanie przez pełne 3 lata pracy pedagogicznej w szkole przy posiadaniu wymaganych do tej pracy kwalifikacji. Wymagania kwalifikacyjne określa art. 9 Karty stwierdzając, że stanowisko nauczyciela może zajmować osoba, która (między innymi) posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym. Szczegółowe kwalifikacje wymagane od nauczycieli zostały określone w wydanym na podstawie art. 9 ust. 3 rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 października 1991 r. w sprawie szczególnych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli

nie mających wyższego wykształcenia (Dz.U. Nr 98, poz. 433 ze zm.). Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w szkołach średnich ogólnokształcących oraz szkołach średnich zawodowych posiada osoba, która legitymuje się dyplomem ukończenia studiów magisterskich na odpowiednim kierunku (specjalności) i przygotowaniem pedagogicznym. Obydwa te elementy muszą zachodzić łącznie. Przez przygotowanie pedagogiczne, zgodnie z § 1 pkt 2 rozporządzenia, należy rozumieć nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej w określonym w rozporządzeniu wymiarze godzin. O posiadaniu wymaganego przygotowania świadczy dyplom lub świadectwo ukończenia odpowiedniego kursu pedagogicznego. Świadectwo takie powódka uzyskała 20 maja 1999 r. i od tego czasu spełniała wymóg posiadania wymaganych kwalifikacji. Twierdzenie kasacji, że wymagania kwalifikacyjne określa art. 10 ust. 2b Karty, który pojęcie to wiąże ze stanowiskiem, a nie z osobą, nie jest zasadne.

W myśl powołanego przepisu przez wykonywanie pracy pedagogicznej zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami należy rozumieć realizowanie zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych w wymiarze co najmniej 1/2 tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć. Z samego brzmienia tego przepisu wynika, że zawiera on definicję legalną pracy pedagogicznej, a nie łącznie z nią definicję wymaganych kwalifikacji, o których mowa w art. 10 ust. 2 pkt 7. Pojęcie pracy pedagogicznej zostało zdefiniowane przy założeniu, że jest ona wykonywana przy posiadaniu przez nauczyciela wymaganych kwalifikacji. Interpretacja art. 10 ust. 2b w myśl stanowiska zawartego w kasacji sprowadzałaby wymagania kwalifikacyjne do posiadania wyłącznie kwalifikacji praktycznych, co byłoby oczywiście sprzeczne z wymaganiami kwalifikacyjnymi, określonymi art. 9 ustawy i opartym na tym przepisie rozporządzeniu wykonawczym z 1991 r. Taki kierunek interpretacji byłby ponadto nie do pogodzenia z ogólnym kierunkiem zmian dokonanych w Karcie Nauczyciela, mających na celu między innymi podwyższenie poziomu kwalifikacji nauczycieli.

Nie jest też trafny zarzut kasacji naruszenia art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 87, poz. 396). W myśl tego przepisu do nauczycieli, którzy do dnia wejścia w życie ustawy nie zostali mianowani, a mają okres zatrudnienia co najmniej dwa lata, stosuje się przepisy dotychczasowe oceniania pracy nauczyciela przed mianowaniem, z wyłączeniem zasady uzyskiwania mianowania z mocy prawa. Wymieniony przepis ma charakter przepisu przejściowego, który przewiduje dalsze stosowanie „dawnej” ustawy (przepisów)

pod rządami ustawy nowej. Tego typu przepisy są wyjątkiem od ogólnej reguły obowiązywania ustawy nowej począwszy od daty jej wejścia w życie. Przepisy te nie podlegają wykładni rozszerzającej. Celem wymienionego przepisu przejściowego było złagodzenie rygorów wynikających z wprowadzenia nowelą z 1996 r. przedłużenia okresu wymaganej pracy pedagogicznej z dwu do trzech lat oraz wymagania uzyskania w tym czasie zamiast jednej pozytywnej oceny pracy dwu co najmniej wyróżniających ocen dla tych nauczycieli, u których procedura mianowania już się zaczęła przed dniem wejścia w życie ustawy, ale którzy do dnia jej wejścia w życie nie zostali mianowani. Z uwagi na swój charakter omawiany przepis nie może być interpretowany w taki sposób, że po wejściu w życie ustawy nowelizującej z czerwca 1996 r. może on być stosowany bez względu na upływ czasu i stanowić podstawę do odstąpienia od rygorów dotyczących oceniania pracy nauczyciela przed mianowaniem. Z punktu widzenia rozpoznawanej kasacji istotniejsze jest podkreślenie, że przewidziana art. 5 ust. 2 szczególna regulacja dla nauczycieli, którzy do dnia wejścia w życie ustawy nie zostali mianowani, a mają okres zatrudnienia co najmniej dwa lata, została ograniczona jedynie do zasad oceniania pracy nauczyciela przed mianowaniem. Art. 5 ust. 2 ustawy nowelizującej nie przewiduje żadnych wyłączeń czy ograniczeń w zakresie spełnienia przez nauczyciela pozostałych wymagań dla uzyskania mianowania, w szczególności w zakresie spełniania wymagań kwalifikacyjnych. Art. 10 ust. 2 pkt 5 Karty przed jej zmianą w 1996 r. wyraźnie przewidywał wymóg spełnienia wymagań kwalifikacyjnych do zajmowania danego stanowiska. Określał je art. 9 Karty oraz wydane na jego podstawie rozporządzenie MEN z 10 października 1991 r. (powołana wyżej). Tego wymagania powódka nie spełniała. Przewidziane w rozporządzeniu z 1991 r. rygory dotyczące przygotowania pedagogicznego powódka spełniła dopiero 20 maja 1999 r.

Skoro kasacja nie zawiera usprawiedliwionych podstaw, Sąd Najwyższy na mocy art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji wyroku.

=====